

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžak/3/2018
Identifikačné číslo spisu: 1017201455
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1017201455.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Hatalovej, PhD., v právnej veci sťažovateľa (pôvodne žalobcu): G. K. E., nar. XX.XX.XXXX v meste L., Afganská islamská republika, afganskej štátnej príslušnosti, tadžickej národnosti, islamského vierovyznania, ženatý, bez dokladu totožnosti, posledný trvalý pobyt v zahraničí mesto KK., bez bližšieho označenia čísla domu, provincia L., Afganistan, t. č. v Pobytovom tábore v Opatovskej Novej Vsi, Slovenská republika, t. č. na dlhodobej priepustke na adrese W., a jeho syna H. E., nar. XX.XX.XXXX, afganskej štátnej príslušnosti, pobytom na Slovensku N., zastúpení: Ligou za ľudské práva, občianske združenie, Štúrova 3, Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková 6, Bratislava, o správnej žalobe vo veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. ČAS: MU-PO-52-31/2017-Ž zo dňa 20. júla 2017, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 6SaZ/4/2017-62 zo dňa 30. novembra 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 6SaZ/4/2017-62 zo dňa 30. novembra 2017 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. ČAS: MU-PO-52-31/2017-Ž zo dňa 20. júla 2017 v časti o neudelení azylu z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.
Pribeh a výsledky administratívneho konania

1. Rozhodnutím č. ČAS: MU-PO-52-31/2017-Ž zo dňa 20.07.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) žalovaný v zmysle § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil sťažovateľovi ani jeho maloletému synovi azyl a súčasne v zmysle § 13b ods. 1 písm. a) zákona o azyle rozhodol o tom, že sťažovateľovi a jeho maloletému synovi poskytne doplnkovú ochranu na dobu 1 roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti

tohto rozhodnutia.

2. Preskúmané rozhodnutie vychádza zo skutočností, že sťažovateľ požiadal dňa 27.03.2017 na Oddelení azylu Policajného zboru v Humennom vo svojom mene ako aj v mene svojho maloletého syna o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky z dôvodu obavy o svoj život, nakoľko jeho dcéru uniesli a zabili Talibanci, jeho synom sa vyhrážali, že majú ísť brániť islam do Pakistanu. Dňa 10.04.2017 bol so sťažovateľom spísaný v priestoroch Záchytného tábora v Humennom prvý Dotazník žiadateľa o udelenie azylu, ktorý sa vykonal v rámci tzv. „dublinského“ konania, nakoľko žalobca v roku 2014 požiadal o udelenie azylu na území Švédskeho kráľovstva, následne bola 12.04.2017 zaslaná žiadosť o prijatie späť Švédsku podľa č. 18 (1,b) nariadenia (EÚ) č. 604/2013. Napriek tomu, že Švédsko prijalo zodpovednosť za žiadosť sťažovateľa, Slovenská republika sa rozhodla posúdiť žiadosť sťažovateľa na území Slovenskej republiky z dôvodu, že na území Slovenskej republiky sa nachádza manželka a ďalší syn žalobcu, ktorým bola na území Slovenskej republiky udelená doplnková ochrana a ktorí vyjadrili písomný súhlas so zlúčením rodiny. Dňa 22.05.2017 bol so žalobcom spísaný druhý Dotazník, v ktorom zhrnul dôvody svojej žiadosti o udelenie azylu na území Slovenskej republiky a uviedol, že v krajine pôvodu sa obával o svoj život a o život svojej rodiny pred príslušníkmi hnutia Taliban, pričom tieto obavy bližšie popísal. Sťažovateľ ďalej uviedol, že proti jeho osobe nikdy nebolo vedené žiadne trestné konanie a nebol členom žiadnej politickej strany, hnutia či inej organizácie. Ďalej poznamenal, že spolu s manželkou s dvomi deťmi vycestoval v roku 2014 letecky do mesta Dubaj v Spojených arabských emirátoch, následne pokračovali letecky do Moskvy v Ruskej federácii. Tam prevádzkači rozdelili ich rodinu, manželka so synom K. sa dostali na územie Slovenskej republiky, kde po podaní žiadosti o udelenie azylu im migračný úrad rozhodnutím ČAS: MU-175-19/PO-Ž-2014 z 02.09.2014 neudelil azyl, ale poskytol im na dobu jedného roka doplnkovú ochranu, ktorú rozhodnutím ČAS: MU-PO-110-8/2015-Ž z 28.08.2015 predĺžil na dobu ďalších dvoch rokov. Sťažovateľ so synom sa dostali až do Švédska, kde taktiež požiadali o udelenie azylu. Po tom, čo za nimi pricestovala manželka so synom, sa všetci spoločne vrátili na územie Slovenskej republiky.

3. Žalovaný preskúmané rozhodnutie odôvodnil tým, že v prípade sťažovateľa neboli splnené podmienky pre udelenie azylu na území Slovenskej republiky, nakoľko je zrejmé, že pred opustením krajiny pôvodu nečelil žiadnym problémom či už zo strany štátu, alebo zo strany neštátnych pôvodcov, ktoré by bolo možné subsumovať pod pojem prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle, nakoľko vyjadrenie nesúhlasu s účasťou synov sťažovateľa vo výcvikovom tábore Talibanu s následným zapojením synov v džiháde proti neveriacim nie je možné vyhodnotiť ako prejav odlišného politického názoru, teda ani ako dôvod pre prenasledovanie v zmysle zákona o azyle. V tomto prípade navyše absentuje aj akákoľvek snaha o riešenie situácie (vyhrážanie sa smrťou) v krajine pôvodu, sťažovateľ sa neobrátil so žiadosťou o pomoc na žiadne štátne orgány, aj keď vzhľadom na jeho sudcovskú minulosť mal k nim blízko a teda nebolo preukázané, že štát, politické strany alebo politické hnutia alebo organizácie, ktoré ovládajú štát alebo podstatnú časť jeho územia nie sú schopné alebo ochotné poskytnúť ochranu pred možným prenasledovaním. Žalovaný ďalej poukázal na to, že tragická udalosť vražda vtedy pätnásťročnej dcéry sťažovateľa, však sama o sebe nie je dôvodom pre udelenie azylu na území Slovenskej republiky. Ako sťažovateľ v pohovore 22.05.2017 uviedol, dcéru pred vraždou uniesli spreď domu neznámi únoscovia, čo potvrdila aj manželka sťažovateľa vo svojom dotazníku z 18.06.2014. Ich požiadavkou bolo vyplatenie výkupného, šlo teda jednoznačne o trestný čin s cieľom získať výkupné bez akéhokolvek iného motívu. Tvrdenie z vyhlásenia sťažovateľa, že jeho dcéru uniesli a zabili Talibanci žalovaný uviedol v pohovore z 10.04.2017, avšak v pohovore 22.05.2017 to boli neznámi únoscovia, čo korešponduje s tvrdením jeho manželky z 18.06.2014.

4. Žalovaný ďalej uviedol, že okrem subjektívneho prvku strachu sťažovateľa, v jeho prípade chýba objektívny prvok odôvodnenosti jeho strachu v zmysle Ženevského dohovoru a zákona o azyle. Sťažovateľ pred opustením krajiny svojho pôvodu nemal objektívne žiadne problémy takého charakteru, ktoré by vychádzali z dôvodov uvedených v Konvencii a v zákone o azyle. Žalovaný ďalej uviedol, že zväzil inštitút humanitárneho azylu, pričom dospel k záveru, že nie je potrebné riešenie jeho žiadosti formou humanitárneho azylu. Žalovaný po vyhodnotení aj ďalších kritérií dospel k záveru, že nie sú splnené dôvody pre udelenie azylu, a preto v zmysle zákona o azyle posúdil či sťažovateľ spĺňa podmienky pre poskytnutie doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky. Pri posudzovaní uvedených kritérií sa žalovaný priklonil k záveru, že v prípade sťažovateľa je zrejmé, že chcel žiť so

svojou rodinou na území Slovenskej republiky a túto vôľu prejavila aj manželka sťažovateľa, ktorá ako osoba s udelenou doplnkovou ochranou na území Slovenskej republiky písomne vyhlásila, že v Afganistane viedla so sťažovateľom harmonický rodinný život, avšak cesta do Európy ich rozdelila a požiadala, aby bolo sťažovateľovi a maloletému synovi umožnené čo najrýchlejšie zlúčenie rodiny. Žalovaný poskytol sťažovateľovi a jeho maloletému synovi medzinárodnú ochranu vo forme doplnkovej ochrany podľa § 13b ods. 1 písm. a), ktorá im bola poskytnutá na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

II.

Konanie na krajskom súde

5. Krajský súd v Bratislave v konaní podľa ust. § 221 a nasl. S.s.p. pri neformálnom posudzovaní žaloby (§ 206 ods. 3 S.s.p.) zistil, že jej nebolo možné vyhovieť z nasledujúcich dôvodov:

- v prípade sťažovateľa neboli splnené podmienky pre udelenie azylu, nakoľko nebolo preukázané, že by sťažovateľ bol v krajine pôvodu prenasledovaný, resp. že by mal dôvodnú obavu z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov, či príslušnosti k určitej sociálnej skupine a sťažovateľ sám nebol vystavený žiadnej forme prenasledovania v zmysle § 2 písm. d) zákona o azyle.
- sťažovateľ pred opustením krajiny pôvodu nevyvíjal žiadnu činnosť, pre ktorú by mu tam hrozila perzekúcia zo strany polície, armády či iných zložiek štát a nečelil žiadnym problémom či už zo strany štátu alebo zo strany neštátnych pôvodcov, ktoré by bolo možné subsumovať pod pojem prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle.
- sťažovateľovi sa síce príslušníci Talibanu vyhrážali, nikdy ho však osobne nekontaktovali, sťažovateľ s príslušníkmi Talibanu priamo pri výkone svojho povolania neprišiel do styku a v tejto súvislosti nie sú prítomné dôvody prenasledovania.
- nesúhlas sťažovateľa s účasťou jeho synov vo výcvikovom tábore Talibanu s následným zapojením synov v džiháde nie je možné vyhodnotiť ako prejav odlišného politického názoru, teda ani ako dôvod pre prenasledovanie v zmysle zákona o azyle.
- únos a vražda jeho dcéry neznámymi únoscami za účelom výkupného nie sú dôvodom pre udelenie azylu.
- v prípade sťažovateľa nebola preukázaná opodstatnená obava pred prenasledovaním tak ako to stanovuje zákon o azyle a jeho subjektívny pocit prenasledovania nebol podložený objektívnymi skutočnosťami preukazujúcimi odôvodnenosť jeho strachu z prenasledovania.
- žalovaný posúdil všetky skutočnosti, ktoré sú súčasťou administratívneho spisu žalovaného.
- žalovaný správne vychádzal z jemu dostupných informácií a tie objektívne posúdil s prihliadnutím na vyjadrenia sťažovateľa, posudzoval aj relevantnosť dôvodov sťažovateľa v súvislosti s jeho žiadosťou o udelenie azylu, pričom s prihliadnutím na zistené skutočnosti žalovaný poskytol sťažovateľovi a jeho maloletému synovi doplnkovú ochranu na území Slovenskej republiky na účel zlúčenia rodiny.
- žalovaný vo svojom rozhodnutí podrobne opísal zistený stav vecí, zrozumiteľným a logickým spôsobom uviedol svoju právnu úvahu ako vo vzťahu k vyhodnoteniu osoby žalobcu ako aj k dôvodom, na základe ktorých dospel k záveru, že sťažovateľ nespĺnil zákonom predpísané predpoklady udelenia azylu.
- udelenie azylu je úzko špecifikovaný druh medzinárodnej ochrany, kedy je dôležité preukázať spojitosť obáv s osobou žiadateľa o azyl ako aj činov prenasledovania. V prípade sťažovateľa takáto spojitosť nebola preukázaná.
- žalovaný dôsledne postupoval v súlade so zákonom o správnom konaní ako so zákonom o azyle.

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

6. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodov

uvedených v

- § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p., t.j. krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,
- § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p., t.j. krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

7. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že:

- krajský súd nesprávne právne posúdil námietky nedostatočne zisteného skutkového stavu a nedostatočne odôvodnený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu,
- správny súd sa k uplatnenej námietke vyjadril stručne v rámci odôvodnenia v bode č. 7, str. 8, druhý odsek. Uvedené odôvodnenie správneho súdu je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov.
- odôvodnenie správneho súdu navodzuje dojem, že sa správny súd dostatočne neoboznámil s obsahom žalobnej námietky. Obsahom žalobnej námietky totiž bolo, že si žalovaný v konaní so sťažovateľom a jeho maloletým synom nezabezpečil žiadne informácie o krajine pôvodu, ktoré by súviseli s nimi uvádzanými dôvodmi opustenia krajiny pôvodu a nie, že žalovaný neprihliadal na jemu dostupné informácie založené v spise,
- správny súd pri rozhodovaní nezohľadnil ustálenú prax kasačného súdu pojednávajúcu o špecifikách zisťovania skutkového stavu v azylovom konaní,
- správny súd nesprávne právne posúdil opodstatnenosť obáv sťažovateľa pred prenasledovaním zo strany neštátnych aktérov a nepreskúmateľnosť záverov žalovaného pre nedostatok dôvodov,
- správny súd sa s vyššie uvedenými námietkami zaoberal v rámci odôvodnenia v bode 7 napadnutého rozsudku. Sťažovateľ nikdy netvrdil, že by vyvíjal činnosť, pre ktorú by mu hrozilo prenasledovanie zo strany štátu. Sťažovateľ konštantne v konaní pred žalovaným, ako aj v konaní pred správnym súdom, uvádzal obavy z prenasledovania zo strany neštátnych subjektov, konkrétne hnutia Taliban. Odôvodnenie správneho súdu preto v tomto smere pôsobí zmätočne,
- zmätočne pôsobí odôvodnenie správneho súdu, ktorý v rámci jednej vety uvádza, že sa príslušníci Talibanu sťažovateľovi vyhrážali, no nikdy ho osobne nekontaktovali. Jednak je takéto odôvodnenie na jednej strane protirečivé, a na druhej strane nezodpovedá skutočnosti, pretože sťažovateľ v minulosti počas osobného kontaktu s príslušníkmi Talibanu prišiel o oko,
- nepovažoval za primerané zo strany správneho súdu, ak stratu oka, úmrtie 15 ročnej dcéry a opakované vyhrážky Talibanu a snahu o regrutovanie synov, správny súd bagatelizuje zhrnutím, že sťažovateľ "nečelil žiadnym problémom" zo strany neštátnych pôvodcov v krajine pôvodu,
- sťažovateľ jednoznačným spôsobom podložil svoje obavy z prenasledovania správami, ktoré potvrdzujú, že odmietanie výcviku a následného boja v radoch Talibanu je potrebné považovať za prejav opozičného politického názoru, rovnako aj spojitosť vraždy sťažovateľovej dcéry s jeho obavou z prenasledovania. Nie je preto zrejmé na základe akých podkladov správny súd tieto vyhodnotil ako skutočnosti, ktoré nepredstavujú dôvod pre udelenie azylu,
- správny súd nesprávne právne posúdil voľbu žalovaného týkajúcu sa typu poskytnutej ochrany sťažovateľovi s poukazom na rodinné väzby,
- skutočnosť, že sťažovateľovej manželke bola žalovaným poskytnutá doplnková ochrana nepredstavuje v prípade sťažovateľa a jeho maloletého syna prekážku res iudicata a nezavazuje žalovaného povinnosťou posúdiť sťažovateľovu žiadosť o azyl v merite veci vzhľadom na osobitné okolnosti ich prípadu.

8. Navrhol, aby kasačný súd rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu mení tak, že rozhodnutie žalovaného sa v časti o neudelení azylu zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

B)

9. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti poukázal na dôkazné prostriedky použité v konaní o udelenie azylu vo veci sťažovateľa. Mal za to, že zabezpečil do konania potrebné dôkazné prostriedky odvíjajúce sa od výpovede sťažovateľa, a preto krajský súd neposúdil vec po právnej stránke nesprávne, keď vyhodnotil námietku nedostatočne zisteného skutkového stavu ako nedôvodnú. Ďalej poukázal na to, že sťažovateľ už približne 25 rokov nepracuje ako sudca, naopak pred odchodom z krajiny pôvodu

pracoval v súkromnej sfére, a teda sa javí ako neprimerané ho považovať ako osobu vnímanú ako podporujúcu vládu, prípadne štátneho zamestnanca, ktorému by z tohto titulu hrozilo riziko prenasledovania. V druhom rade, predmetná príručka UNHCR má odporúčací charakter, pričom migračný úrad, v jej intenciách, poskytol sťažovateľovi medzinárodnú ochranu. S prihliadnutím na osobitosť daného prípadu, aj s ohľadom na to, že príchod sťažovateľa na Slovensko bol determinovaný jeho vôľou o zlúčenie rodiny, formu medzinárodnej ochrany žalovaný vyhodnotil ako doplnkovú ochranu na účel zlúčenia rodiny. Ak mal teda sťažovateľ súkromný problém s osobami, ktoré sa mu vyhrážali, mal sa v prvom rade obrátiť o pomoc na štátne orgány, ktoré napr. v meste Kábul, kde sa pred odchodom z krajiny zdržiaval, ovládajú toto územie a majú ho vo svojej jurisdikcii. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sža/50/2010 zo dňa 8.6. K namietanému porušeniu § 17ab a § 39 zákona o azyle vo vzťahu k jeho maloletému synovi uviedol, že ustanovenie § 17ab zákona o azyle je transpozíciou Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26.6.2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie), konkrétne najmä článku 24. Ako vyplýva zo samotného článku a z ďalších ustanovení (recitál Č. 29 smernice Č. 2013/32/EÚ), osobitné procesné záruky sa týkajú podpory a poskytnutiu dostatku času na vytvorenie potrebných podmienok na účinný prístup ku konaniam. V prípade sťažovateľovho syna neboli nijakým spôsobom porušené ustanovenia o osobitných procesných zárukách. V posudzovanom prípade bol vypočutý otec rodiny, ktorému boli v krajine pôvodu aj adresované vyhrážky a tie boli aj dôvodom, pre ktoré odišla celá rodina z Afganistanu. Okrem toho bola v samostatnom konaní vypočutá aj matka svojich obidvoch maloletých synov. Správny orgán preto považoval za dostatočné, keď vychádzal z výpovede obidvoch rodičov a na ich základe posúdil aj potrebu medzinárodnej ochrany pre sťažovateľovho syna. Z odkazu právnej zástupkyne sťažovateľa na § 39 zákona o azyle nie je zrejmé, ako konkrétne mal žalovaný vo vzťahu k sťažovateľovi pochybiť a aká existuje spojitosť predmetného ustanovenia s posudzovaním, či správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon. Čo sa týka námietky sťažovateľa, akú formu doplnkovej ochrany žalovaný aplikoval, žalovaný poukázal na ustanovenie § 21 ods. 3 zákona o azyle, podľa ktorého rozhodnutie (v tomto prípade jeho časť) o poskytnutí doplnkovej ochrany nie je preskúmateľné správnym súdom. Navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu

10. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave je potrebné zmeniť tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku (§ 462 ods. 2 S.s.p.).

11. Rozhodol v lehote vymedzenej v ustanovení § 458 ods. 1 S.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 28. marca 2018 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

Podľa ust. § 2 písm. d) zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v

1. použítí fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia,
2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom,
3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu,
4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste,

5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2,
6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

Podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

Podľa ust. § 8 zákona o azyle ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastavania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Ustanovenie § 10 zákona o azyle rieši otázku udelenia azylu na účel zlúčenia rodiny manželovi azylanta, resp. slobodným deťom azylanta do 18 rokov ich veku, resp. rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, pričom azylantom je cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

Podľa ust. § 9 zákona o azyle ministerstvo môže udeliť azyl z humanitných dôvodov, aj keď sa v konaní nezistia dôvody podľa § 8.

Podľa § 39 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo vytvára v azylových zariadeniach vhodné podmienky na ubytovanie cudzincov a starostlivosť o nich, pritom zohľadňuje osobitné potreby zraniteľných osôb zistené na základe individuálneho posúdenia ich stavu; vhodnými podmienkami sa rozumie aj prijímanie primeraných opatrení na zabránenie útokom a násiliu, ako aj poskytnutie ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi. Zraniteľnými osobami sa na účely tohto ustanovenia rozumejú najmä maloleté osoby, zdravotne postihnuté osoby, staršie osoby, tehotné ženy, osamelí rodičia s maloletými deťmi, obeť obchodovania s ľuďmi, osoby so závažným ochorením, osoby s duševnou poruchou a osoby, ktoré boli podrobené mučeniu, znásilneniu alebo iným závažným formám psychického násillia, fyzického násillia alebo sexuálneho násillia.

12. Sťažovateľ na prvom mieste namietal, že správny súd nesprávne právne posúdil preskúmanú vec, t. j. meritum sporu (kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.). V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na to, že s týmto kasačným dôvodom zákonodarca spája právnu situáciu, kedy správny súd na správne a zákonným spôsobom zistený skutkový stav (§ 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p.) bez väd zaťažujúcich jeho rozhodovanie (písmena a/ až f/) nesprávne aplikuje objektívne právo v merite veci bez možnosti opory v doterajšej ustálenej rozhodovacej praxi kasačného súdu.

13. Nesprávnosť aplikácie objektívneho práva správnym súdom je zapríčinená chybným výberom normy hmotného práva alebo procesného práva, ktorá vo svojej hypotéze nemá také predpoklady, aké vyplývajú zo zisteného skutkového stavu. Nesprávne právne posúdenie veci správnym súdom konkrétne spočíva v tom, že odvolací súd použil nesprávnu právnu normu, alebo síce aplikoval správnu právnu normu, ale ju nesprávne interpretoval, a napokon právnu normu síce správne vyložil, ale na zistený skutkový stav ju nesprávne aplikoval. Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

14. V súvislosti s uvedeným kasačný súd musí zdôrazniť, že v aplikačnom postupe krajského súdu pri rozhodovaní o merite sporu zistil pochybenie v otázke právneho posúdenia v merite veci odôvodňujúce potrebu zmeny napadnutého rozsudku krajského súdu a tieto dôvody kasačnej sťažnosti preto považoval za dôvodné.

15. Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z

prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu. V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky).

16. Dôvody pre poskytnutie azylu sú zákonom vymedzené pomerne úzko a nepokrývajú celú škálu porušovania ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom ako aj vo vnútroštátnom kontexte uznávané. Inštitút azylu je aplikovateľný v obmedzenom rozsahu, a to len pre prenasledovanie zo zákonom uznaných dôvodov, kedy je týmto inštitútom chránená len najvlastnejšia existencia ľudskej bytosti a práva a slobody s ňou spojené, pričom udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle je viazané objektívne na prítomnosť prenasledovania ako skutočnosti definovanej v § 2 písm. d) zákona o azyle alebo na odôvodnené obavy z tejto skutočnosti, a to v oboch prípadoch v dobe podania žiadosti o azyl, teda spravidla v dobe bezprostredne nasledujúcej po odchode z krajiny pôvodu, (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sža/41/2009 zo dňa 04.08.2009).

17. Predmetom konania pred kasačným súdom bol rozsudok krajského súdu, ktorým bola zamietnutá žaloba proti rozhodnutiu žalovaného o neudelení azylu a poskytnutí doplnkovej ochrany sťažovateľovi a jeho maloletému synovi. Kasačný súd poznamenáva, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v skoršej judikatúre (rozsudok NS SR sp. zn. 1Sža/10/2013 zo dňa 09.04.2013) uviedol, že nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou.

18. Kasačný súd poukazuje aj na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Sža/73/2008 zo dňa 27. mája 2008, v ktorom uviedol, že „dôveryhodnosť osoby žiadateľa odporca posudzuje vzhľadom na nedostatok listinných dokladov a dokumentov, ktorými by preukázal svoju totožnosť, resp. ktorými by preukázal pravdivosť svojich tvrdení o prenasledovaní v krajine pôvodu v nadväznosti na celkové správanie navrhovateľa v priebehu administratívneho konania. Na preukázanie pravdivosti tvrdení musí záležať predovšetkým žiadateľovi o azyl, preto jeho vyhlásenia musia byť ucelené a rozumné, nesmú protirečiť všeobecne známym faktom o krajine pôvodu a svojím konaním nesmie zadávať dôvod na spochybňovanie dôveryhodnosti svojej osoby.“

19. Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú. Rovnako nie je povinnosťou žiadateľa o azyl svoje obavy z prenasledovania podradiť pod konkrétny dôvod v zmysle zákona o azyle. To je úlohou posúdenia správneho orgánu.

20. Pokiaľ sa žiadateľ o azyl teda po celú dobu konania vo veci medzinárodnej ochrany drží jednej dejovej línie, jeho výpoveď je možné i napriek drobným nezrovnalostiam označiť za konzistentnú a za súladnú s dostupnými informáciami o krajine pôvodu, potom je potrebné z takejto výpovede vychádzať. Najvyšší súd poukazuje na rozsudok sp. zn. 1Sža 4/2012 zo dňa 28.02.2012, v ktorom uviedol, že „posudzovanie dôveryhodnosti žiadateľa o udelenie azylu je výsledkom celkového hodnotiaceho procesu a úvah odporcu o osobnosti žiadateľa s prihliadnutím k miere reálnosti, resp. vierohodnosti ním tvrdených dôvodov odchodu z krajiny pôvodu v konfrontácii so všeobecne známymi informáciami o krajine pôvodu. Rozhodujúcimi pre záver o nedôveryhodnosti žiadateľa nemôžu byť len niektoré nepatrné nezrovnalosti alebo len omylom vysvetlené nejasnosti v tvrdeniach žiadateľa, ale zásadné rozpory vo výpovediach, ktoré správny orgán rozpozná.“

21. Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že pri podaní vyhlásenia žiadateľa o udelenie azylu sťažovateľ zhrnul dôvody svojej žiadosti o udelenie azylu na území Slovenskej republiky a uviedol že v

krajine pôvodu sa obával o svoj život a o život svojej rodiny pred príslušníkmi hnutia Taliban, nakoľko jeho dcéru uniesli a zabil Talibanci, jeho synom sa vyhrážali, že majú ísť brániť islam do Pakistanu. Zároveň žiadal o udelenie azylu aj pre svojho syna H. E.. Sťažovateľ v zápisnici č. ČAS: MU-DS-23-6/2017-Ž zo dňa 10.04.2017 uviedol, že on a jeho syn H. chcú ostať spoločne na Slovensku spoločne s manželkou a druhým synom a s celou rodinou chcú opäť žiť spoločne, spoločne žili celú dobu, až kým ich na ceste nerozdelili. Sťažovateľ uviedol, že pre neho aj celú rodinu bolo náročné opustiť Afganistan, ale nemal na výber, pretože hnutie Taliban mu chcelo odobrať synov, aby ich vychovali pre svoje potreby a prívrženci hnutia Taliban mu uniesli a neskôr zabil dcéru. Taktiež on odmietol spolupracovať s hnutím, z tohto dôvodu bol zbitý, následkom čoho stratil zrak na jednom oku. Hnutie sa im neustále vyhrážalo, čo bolo dôvodom, prečo boli nútení opustiť Afganistan. Žalobca v zápisnici č. ČAS: MU-PO-52-22/2017-Ž zo dňa 22.05.2017 uviedol, že v roku 1986 bol vojenským sudcom v Kandaháre, 1989 bol sudcom pohraničného vojska Kábul, 1991 bol sudcom druhostupňového vojenského súdu Kábul, pracoval tam asi rok a potom ich vyhodili, čo súviselo so zmenou vlády a potom si prenajal obchod s oblečením a podnikal, aby zabezpečil rodinu, manželka tiež nemala právo pracovať.

22. Vo svetle uvedeného kasačný súd konštatuje, že tvrdenia uvádzané sťažovateľom v priebehu správneho konania sa v podstatných bodoch stotožňujú s výpoveďou jeho manželky, ako to vyplýva z Dotazníka žiadateľa o udelenie azylu zo dňa spísaného s manželkou sťažovateľa dňa 18.06.2014. Hoci výpoveď sťažovateľa žalovaný nepovažoval za nedôveryhodnú, nebolo namieste spochybňovať ním uvádzané dôvody žiadosti o azyl na základe nezrovnalostí vyskytujúcich sa v označení osôb, ktoré uniesli a zabil jeho dcéru. Z vyššie popísanej dejovej línie je zrejmý stupňujúci tlak voči osobe sťažovateľa a jeho rodine a to aj po tom, ako sa snažili vyriešiť svoju situáciu presťahovaním sa do iného mesta. Z uvedeného dôvodu bolo preto potrebné z výpovedí sťažovateľa vychádzať. Primárnym dôvodom neudelenia azylu sťažovateľovi ako žiadateľovi o azyl bolo podľa odôvodnenia žalovaného nespĺnenie relevantných podmienok pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle.

23. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému nedostatočne zistenému skutkovému stavu veci kasačný súd uvádza, že správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Špecifikom konania vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo "v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu" ("benefit of doubt"). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názory, správanie atď. ...dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo, alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl (m.m. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sža/10/2015 zo dňa 23.05.2015)

24. Zásada tzv. materiálnej pravdy má v konaní o udelenie azylu svoje špecifiká spočívajúce v pravidelnej nedostatočnosti dôkazov preukazujúcich dôveryhodnosť žiadateľových tvrdení. Je však na správnom orgáne, aby preukázal, či vyvrátil pravdivosť žiadateľových tvrdení, a to buď úplne nevyvrátiteľne zistením presných okolností viažucich sa na tvrdenie žiadateľa o azyl, alebo aspoň s takou mierou pravdepodobnosti, ktorá nevyvoláva zásadné pochybnosti o správnosti úsudku správneho orgánu (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. januára 2015, sp. zn. 1Sža 48/2014).

25. Vo svetle uvedeného kasačný súd konštatuje, že v prípade, že žiadateľ o udelenie medzinárodnej ochrany však uvádza skutočnosti podraditeľné pod taxatívny výpočet dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom je potrebné žiadateľom uvádzané skutočnosti konfrontovať so zisteniami týkajúcimi sa politického prostredia v krajine pôvodu žiadateľa. Žalovaný nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu a má povinnosť zabezpečiť k danej žiadosti o medzinárodnú ochranu maximálne možné množstvo dôkazov a informácií, ktoré sú aktuálne a presné.

26. Z obsahu administratívneho spisu vyplývalo, že žalovaný v zmysle sťažovateľom uvedených

dôvodov žiadosti si zaobstaral informácie a odpovede o krajine pôvodu z Odboru dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce na dve otázky: “ Aká je aktuálna bezpečnostná situácia v Afganistane, aj so zameraním sa na provinciu Kandahár, mesto Kandahár? Aká je aktuálna bezpečnostná situácia v provincii Kábul so zameraním sa na mesto Kábul? “ Z uvedeného vyplýva, že vo vzťahu k skutočnostiam súvisiacim s opodstatnenosťou obáv sťažovateľa a jeho rodiny pred prenasledovaním zo strany neštátnych aktérov v Afganistane, si žalovaný v konaní nezabezpečil nielenže dostatok informácií, ale si nezabezpečil žiadne informácie, ako je zrejmé z obsahu spisu. Obsah tejto správy ani pri rozhodovaní nezohľadnil, keďže sa rozhodol aplikovať ustanovenie § 13b ods. 1 písm. a) zákona o azyle, pri ktorom sa zohľadnenie rizika vážneho bezprávia a k nemu potrebné informácie o bezpečnostnej situácii v krajine pôvodu žiadateľa nevyžadujú. Podľa názoru kasačného súdu je v záujme čo najpresnejšieho zistenia okolností viažucich sa na tvrdenia žiadateľa o udelenie azylu dbať na formuláciu otázok, na ktoré následne príslušný odbor žalovaného vypracúva odpovede. V danom prípade kasačný súd považoval zistenie skutkového stavu, vo vzťahu k sťažovateľom uvádzaných skutočností, ktoré naznačujú, že krajinu pôvodu opustil pre dôvody uvedené v § 8 zákona o azyle, za nedostatočné.

27. Vo vzťahu k týmto skutočnostiam mal žalovaný vykonať náležité dokazovanie a zistiť všetky podstatné informácie. Žalovaný bez zaobstarania si podkladov k námietkam sťažovateľa vo veci konštatoval, že nesúhlas sťažovateľa s účasťou synov na výcviku a následnom boji proti neveriacim v radoch Talibanu nemožno považovať za prejav odlišného politického názoru: Žalovaný taktiež napadnutie sťažovateľa Talibanami a vyhrážanie sa z ich strany sťažovateľovi a jeho rodine, ako aj smrť dcéry sťažovateľa vyhodnocoval z hľadiska vlastnej úvahy bez zaobstarania si informácií o krajine pôvodu vo vzťahu k týmto otázkam. Tieto skutočnosti nehodnotil ani v príčinnej súvislosti s tým, že sťažovateľ v minulosti zastával funkciu vojenského sudcu. Bolo nutné zo strany žalovaného zaobstarat si dostatočné informácie vo vzťahu k súčasnej situácii potvrdzujúcej resp. vyvracajúcej ju ako pôvod možných obáv sťažovateľa v prípade jeho návratu do krajiny pôvodu a zdroj takýchto relevantných informácií identifikovať aj v samotnom rozhodnutí.

28. Taktiež bolo na správnom orgáne, aby zistil, či sťažovateľ mal alebo má prístup k efektívnej a účinnej ochrane v krajine pôvodu pred Talibanom. Z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1SŽa/17/2008 zo dňa 19.08.2008 vyplýva, že „problémy so súkromnými osobami nemôžu byť dôvodom pre udelenie azylu, pokiaľ politický systém v krajine pôvodu dáva občanom možnosť domáhať sa ochrany svojich práv pred štátnymi orgánmi.“ V prípade určenia možnosti prenasledovania neštátnymi činiteľmi je potrebné preukázať neschopnosť štátu, strany alebo organizácie ovládajúcej štát alebo podstatnú časť územia poskytnúť ochranu pred týmito jednaním. Podľa čl. 7 ods. 2 kvalifikačnej smernice (SMERNICA RADY č. 2004/83/ES z 29.04.2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu) sa má spravidla za to, že je ochrana poskytovaná, ak tieto subjekty učinia primerané kroky k zabráneniu prenasledovania, mimo iné aj zavedením účinného právneho systému pre odhaľovanie, stíhanie a trestanie jednania predstavujúceho prenasledovanie a žiadateľ musí mať k tejto ochrane prístup. K dokázaniu splnenia podmienky, že dané štátne a kvázi štátne subjekty nie sú schopné poskytnúť žiadateľovi ochranu, je potrebné, aby žiadateľ v krajine svojho pôvodu požiadal tieto subjekty o pomoc. Podľa judikatúry Najvyššieho správneho súdu však „môžu nastať situácie, za ktorých nie je možné ani účelné trvať na predchádzajúcom pokuse žiadateľa o medzinárodnú ochranu usilovať o ochranu v štáte pôvodu k tomu, aby mohla byť považovaná podmienka nemožnosti ochrany vlastného štátu za splnenú“ a v takom prípade je na mieste, aby správny orgán preveril a prípadne vyvrátil na základe relevantných informácií a správ o štáte pôvodu, či by bola žiadateľovi na základe jeho žiadosti poskytnutá ochrana v štáte pôvodu alebo nie. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1SŽa/10/2014 zo dňa 29.04.2014, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10SŽa/17/2015 zo dňa 20.05.2015)

29. Kasačný súd považuje v tejto súvislosti za dôležité zdôrazniť, že pokiaľ porušovanie ľudských práv nevzišlo od de facto štátnych orgánov, ale od neštátnych činiteľov, v danom prípade od hnutia Taliban, môže to byť pre udelenie azylu relevantné. V takých prípadoch by sa tieto porušenia ľudských práv mali považovať za akty prenasledovania, ak sú štátne orgány buď neochotne alebo neschopné poskytnúť

ochranu pred takýmito činmi (čl. 6 písm. c/ a čl. 7 Kvalifikačnej smernice). Pokiaľ teda žalovaný dospel k záveru, že dôvody sťažovateľa, pre ktoré žiadal udeliť azyl na území Slovenskej republiky, nemožno považovať za relevantný dôvod pre udelenie azylu na území Slovenskej republiky, takýto záver bez vykonania dokazovania bolo potrebné považovať za predčasný. Ak správny orgán vytkol sťažovateľovi, že sa o takúto ochranu ani nepokúsil, nedostatočne zisťoval skutkový stav veci v kontexte uvedenej politickej a bezpečnostnej situácie, či možnej a reálnej ochrany sťažovateľa zo strany štátu.

30. K argumentácii žalovaného týkajúcej sa posúdenia sťažovateľových obáv z prenasledovania z dôvodu politického presvedčenia kasačný súd uvádza, že pre posúdenie tejto otázky nemusí byť podstatným, či sťažovateľ bol politicky aktívnym. Zároveň podstatným v danom prípade nie je ani skutočné politické presvedčenie sťažovateľa. Zo zápisnice o podaní vyjadrenia zo dňa 27.03.2017 vyplýva, že sťažovateľom bol členom Ľudovej demokratickej strany, pričom k tomu žalovaný v preskúmanom rozhodnutí iba uviedol, že: „Ako je z pohovoru zrejmé, o politiku sa aktívne nezaujímal napriek členstvu v Ľudovej demokratickej strane. To znamená, že v jeho prípade možno prenasledovanie politickými stranami vylúčiť.“ Tento záver žalovaného kasačný súd nepovažuje za správny vzhľadom na to, že v určitých situáciách nie je potrebné aby ohrozená osoba aktívne prejavovala svoje politické názory (verejne, výslovne) ale už samotná či neochota spolupracovať s pôvodcami prenasledovania môže byť (konsenzuálnym) vyjadrením politických názorov. Podľa názoru kasačného súdu za situácie, že sťažovateľ sa v minulosti stretol s vyhrážkami a napadnutím zo strany príslušníkov Talibanu, odmietol účasť svojich synov na výcviku a následných bojoch proti neveriacim v radoch Talibanu, vzhľadom na smrť jeho dcéry, funkciu sudcu, ktorú v minulosti vykonával a členstvo v politickej strane, možno tieto skutočnosti vnímať ako prejav odlišného politického názoru predstavujúci potrebu poskytovania medzinárodnej ochrany, čo bolo nutné skúmať žalovaným vzhľadom na konkrétnu situáciu v krajine pôvodu. Vo vzťahu k týmto otázkam si žalovaný nezaobstaral žiadne informácie. Vzhľadom na vyššie uvedené rozporupne a v rozpore s vyjadreniami sťažovateľa vyznieva aj názor krajského súdu, že sťažovateľovi sa síce príslušníci Talibanu vyhrážali, nikdy ho však osobne nekontaktovali, pričom krajský súd dospel k nesprávnemu záveru o dostatočne zistenom skutkovom stave zo strany žalovaného.

31. Je nevyhnutné poukázať aj na to, že v zmysle § 2 pís. d) bod 1 zákona o azyle možno pod prenasledovaním rozumieť aj závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia. Psychické násillie nie je v zákone o azyle definované, ide však o formu násillia vyznačujúcu sa tým, že obeť násillia je vystavená takému správaniu zo strany agresora, ktoré u nej môže vyvolať psychickú traumu, a to vrátane úzkosti, chronickej depresie, alebo post traumatickej stresovej poruchy. Jedným zo znakov psychického násillia je jeho opakovaný a dlhodobý charakter. Z definície psychického násillia teda vyplýva, že aktivita agresora, namierená proti osobe obeť, musí byť spôsobilá vyvolať u obeť, aj vzhľadom na jej osobné pomery, psychickú traumu. Vo vzťahu k uvedenému bolo nutné zo strany správneho orgánu skúmať nie len otázku prenasledovania sťažovateľa ako obeť fyzického násillia ale aj násillia psychického.

32. Z preskúmaného rozhodnutia ďalej vyplýva, že vo vzťahu k neudeleniu azylu z humanitných dôvodov žalovaný uviedol, že sťažovateľ nespĺňa podmienky na udelenie humanitárneho azylu a tejto súvislosti iba poukázal na to, že vzal do úvahy fotodokumentáciu sťažovateľa, z ktorej vyplýva, že sa sťažovateľ dňa 25.04.2015 podrobil kardiokirurgickému výkonu sternotómii. Viac sa zdravotným stavom sťažovateľa, napriek jeho výpovedi o strate zraku na jednom oku, nezaoberal. Záverom iba konštatoval, vzhľadom na to, že sťažovateľovi udelil doplnkovú ochranu, že: „Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie o neudelení azylu a území SR neznamená pre menovaného návrat do krajiny pôvodu, ktorý by mohol predstavovať značné fyzické a psychické útrapy, prípadne až smrť, správny orgán nedospel v prípade menovaného k záveru o potrebe riešenia jeho žiadosti formou humanitárneho azylu.“

33. K poskytnutiu humanitného azylu kasačný súd uvádza, že z dikcie zákona (vzhľadom na správne uváženie) vyplýva, že na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok. Súdny prieskum je

obmedzený len na kontrolu toho, či je rozhodovanie žalovaného v danej veci logické a nediskriminačné, teda či nie je v rozpore so zákazom ľubovôle, vyplývajúceho pre orgány verejnej moci z ústavné zakotvených náležitostí demokratického a právneho štátu. V danom prípade kasačný súd poukazuje na to, že žalovaný sa v odôvodnení preskúmaného rozhodnutie zaoberal udelením humanitárneho azylu len vo vzťahu k sťažovateľovi.

34. Najvyšší súd v súvislosti so sťažovateľom a jeho maloletým synom dáva do pozornosti ustanovenie § 39 zákona o azyle, podľa ktorého zraniteľnými osobami sa na účely tohto ustanovenia rozumejú najmä maloleté osoby, zdravotne postihnuté osoby, staršie osoby, tehotné ženy, osamelí rodičia s maloletými deťmi, obeť obchodovania s ľuďmi, osoby so závažným ochorením, osoby s duševnou poruchou a osoby, ktoré boli podrobené mučeniu, znásilneniu alebo iným závažným formám psychického násillia, fyzického násillia alebo sexuálneho násillia.

35. Kasačný súd na tomto mieste považuje za dôležité zdôrazniť, že maloleté osoby a závažné ochorenie, patria medzi významné znaky zraniteľnej osoby, pričom z rozhodnutia žalovaného nevyplýva, že by podrobil testu existencie znakov zraniteľnej osoby sťažovateľa resp. jeho maloleté dieťa. Kasačný súd považuje rozhodnutie žalovaného v časti o neudelení humanitárneho azylu sťažovateľovi za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a to aj vzhľadom na absenciu posudzovania možnosti udelenia humanitárneho azylu jeho maloletému synovi. Záver, ktorý žalovaný učinil, vyhodnotil kasačný súd ako vykazujúci znaky ľubovôle pri posudzovaní kritérií, ktorými sa žalovaný ako tvrdí v dôvodoch rozhodnutia zaoberal.

36. Námietku sťažovateľa, že krajský súd nesprávne právne posúdil námietku týkajúcu sa nedostatočne zisteného skutkového stavu vo vzťahu k možnosti prenasledovania, zraniteľnosti, osobitných potrieb a potreby osobitných procesných záruk v prípade syna sťažovateľa, považuje kasačný súd za dôvodnú. Kasačný súd dáva do pozornosti, že v celom odôvodnení preskúmaného rozhodnutia odôvodnení sa žalovaný maloletým synom sťažovateľa nezaberal, napriek tomu, že výrok preskúmaného rozhodnutia sa vzťahoval aj na maloletého. Taktiež nevykonal výsluch maloletého vo vzťahu k otázke prenasledovania vzhľadom na jeho vek a osobnú zraniteľnosť a neuplatnil voči nemu osobitný procesný postup na základe potreby osobitných procesných záruk, pričom je nevyhnutné na poukázať na § 2 písm. d) bod 6 zákona o azyle, v zmysle ktorého prenasledovaním je závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

37. Zistenie skutkového stavu v otázke posúdenia opodstatnenosti obáv z prenasledovania je teda nepostačujúce, nakoľko nezohľadnilo osobitné postavenie maloletého, ktorý navyše ako účastník konania nebol ani spôsobom vhodným jeho veku v konaní vypočutý. V mnohých prípadoch totiž zaobchádzanie, ktoré nie je považované za prenasledovanie v prípade dospelých osôb, je prenasledovaním v prípade detí s poukazom na to, že nezrelosť, zraniteľnosť, nevyvinuté mechanizmy zvládania náročných situácií a závislosť na dospelých osobách, rovnako ako rôzny stupeň vývoja vôľových schopností sú určujúce v tom, ako dieťa vníma a prežíva prítomné hrozby. Preto je nevyhnutné pri vyhodnocovaní existencie prenasledovania prihliadať na individuálne okolnosti prípadu. Kasačný súd považuje za dôvodné tvrdenie sťažovateľa, že je neakceptovateľné, ak súd, ktorého je úlohou poskytovať súdnu ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzických osôb osobitne v prípade maloletej osoby, ktorej najlepším záujmom by mal predstavovať pri rozhodovaní prioritu, v rámci právnej argumentácie uvedie že žalovaný dôsledne postupoval v súlade so zákonom.

38. Sťažovateľ zároveň namietal, že krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. h/ S.s.p.). V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na to, že v zmysle ústavných princípov (čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky) pod ustálenou rozhodovacou praxou je nutné chápať aj doterajšiu rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vykonávanú podľa Piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. S odkazom na vyššie uvedené body tohto rozhodnutia možno konštatovať, že takto sťažovateľom uplatnený dôvod kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p., bol dôvodný.

39. Záverom súd poznamenáva, že napriek tomu, že syn sťažovateľa dňa XX.XX. dovŕšil vek 18 rokov, a nejde už o maloletú osobu, je nutné aby žalovaný v ďalšom konaní vykonal výsluch syna sťažovateľa a aj vzhľadom na obsah jeho výpovede a na rozsiahle skutočnosti, ktoré si žalovaný zaobstará o krajine pôvodu a situácii v tejto krajine vo vzťahu k vyššie uvedeným skutočnostiam, opätovne vo veci rozhodne a svoje rozhodnutie vo vzťahu k sťažovateľovi ako aj k jeho synovi dostatočne odôvodní.

V.

40. Kasačný súd na základe vyššie uvedených úvah konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávnemu záveru, keď žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného považoval za súladné so zákonom a správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie v spojení s konaním, ktoré mu predchádzalo, trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

41. O nároku na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti, nárok na náhradu trov tohto konania priznal. V zmysle § 175 ods. 2 S.s.p. v spojení s dôvodovou správou k § 467 S.s.p. (teleologický výklad) o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením krajského súdu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.